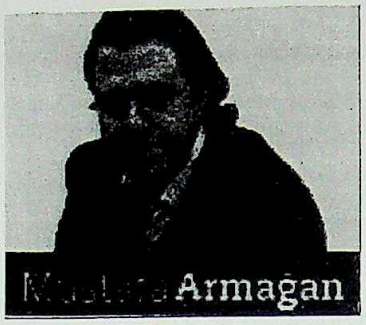
T.C
BAŞBAKANLIK
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

Tarih : 01/04/2012
Gazete / Dergi : ZAMAN(PAZAR)
Sayfa/ Sütun : 10 / 1-6
Konu Kodu : -9-

Kur'an-ı Kerim 88 yıl sonra yeniden liselerde

Türkiye tarihin kavşak noktasında. Yıldönümleri peş peşe sökün ediyor. Geçen yıl Trablusgarb'ı kaybımızın 100. yıldönümüydü, bu yıl Balkanlar'ı kaybımızın. 2015'te Çanakkale zaferi asrını dolduracak. 2018 II. Abdülhamid'in ölüm; 2020 TBMM'nin, 2023 TC'nin kuruluş yıldönümleri olarak anılacak. Tabii İstiklal Mahkemeleri gibi istenmeyen yıldönümleri de yola revan olmuş olacak.

Mesela gelecek yıl, belki de modern dünyada tek vak'a olan İlahiyat Fakültesi'nin kapatılmasının 80. yıldönümü. Anan olur mu bilmiyorum ama bence Cumhuriyet yönetiminin dine bakışının en çarpık ürünlerinden biri bu. İlahiyat Fakültesi kapatan sözde 'Aydınlanma devrimimizi' tebrik etmek için hoş bir fırsat bence!

29 Mart 2012 günü TBMM, 12 yıllık zorunlu eğitime ilişkin kanun teklifinde bir değişikliğe gitti ve Kur'an-ı Kerim ve Peygamberimiz'in Hayatı derslerinin seçmeli de olsa okutulmasını 81 ret oyuna karşılık 305 oyla kabul etti. Karar, MHP Grup Başkanvekili Mehmet Şandır'ı coşturmuş olmalı ki, "Cumhuriyet tarihinin en önemli iş[ini] yapıyoruz." demiş.

Böylece, 1924 yılında alınan bir karardan, 88 yıllık bir hatadan dönülmüş oldu. İmzası bulunan herkesi gönülden tebrik ediyorum. Ediyorum etmesine ama, 88 yıl önceki o hataya da değinmesem olmayacak.

Hilafet'in özellikle İngilizlerin zorlamasıyla kaldırıldığını daha önce yazmıştım. Bunun en somut kanıtı, İngiltere'deki Avam Kamarası'nın Lozan'ı görüşmeye, bizim Hilafet'i kaldırmamızdan sonra başlamış olmasıdır. İngilizlerin Lozan'ın onayı için yaklaşık 1 yıl ayak sürümesinin başka bir izahı olabilir mi? Üstelik hemen ayına Meclis'te kabul ettiğimiz halde onay için bu denli uzun süre beklenmiş olması şaşırtıcıdır.

Hilafet'in kaldırıldığı gün, Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile medreseler kapatılmış, böylece din eğitiminin Selçuklulara kadar inen bu köklü kurumu ortadan kaldırılmıştı. Aynı gün çıkarılan bir başka kanunla Şeriye ve Evkaf Vekaleti (Bakanlığı) kaldırılıyor, yerine Diyanet İşleri Reisliği kuruluyordu. Aynı zamanda görünmeyen başka bir değişim daha oluyor, dinî kurumları finanse eden vakıflar da bütçeleriyle beraber Başbakanlık'a bağlanıyordu. Böylece din eğitimi alanında faaliyet göstereceklerin para kaynakları kesilmiş oluyordu.

Şimdilerde Vakıflar İdaresi bu yanlıştan da dönüyor ve devletçe cebren el konulan vakıf mallarını sahiplerine iade edip amacı dışında kullanılanları bosaltarak amacına uygun kullanacaklara tahsis ediyor.

Gayet dikkatli bir dille yazılmış olan Tevhid-i Tedrisat Kanunu metninden eğitim sistemimizin medresenin mirasına nasıl konuverdiğini anlamak mümkündür. Zira 2. maddeyle Şeriye ve Evkaf Vekaleti'ne bağlı olan bütün okul (mektep) ve medreseleri kaldırmakla kalmıyor, onları Eğitim Bakanlığı'na (Maarif Vekaleti'ne) bağlıyordu. Ama 'bütçeleriyle beraber'. Ne demek bütçeleriyle beraber? Yani Vakıflardan gelen bütün gelirleriyle birlikte el koyuyordu devlet medrese ve mekteplere.

Mesela bir şahıs hadis okunması için bir medrese kurup malından gelir bağlamış. Devlet kalkıp vakfı da, gelirlerini de, binasını da devletleştiriyor, okulu kapatıyor, hoca ve öğrencilerin büyük bir kısmını da sokağa atıyordu. Bu, tam bir hukuk faciasıydı ama o yıllarda hukuku kim dinlerdi? Ancak 80 yıl sonra hukukta normalleşme sağlanabildiğini görüyoruz. Geçenlerde zavallı bir azınlık ilkokulunun eski sahiplerine iade edildiğini öğrendiğimde sevindim. Yerli vakıflar ne zaman iade edilecek sahiplerine? diye de düşünmeden edemedim. Bir de 4. maddesi vardı ki Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun, tamamen göz boyamaya matuftu. Buna göre "diniyat mütehassısları" (din uzmanları) yetiştirmek üzere bir İlahiyat Fakültesi açılmasının yanı sıra, "imamet ve hitabet" gibi dinî hizmetlerin yerine getirilmesi göreviyle yükümlü memurların "yetişmesi" için "ayrı okullar" açılacağı bildiriliyordu.

Peki kim açacaktı bu okulları? Eğitim Bakanlığı. Peki açmazsa ne olacaktı? Hiç.

Üstelik Tevhid-i Tedrisat Kanunu sadece dinî okulların değil, diğer bakanlıklara bağlı okulların da Eğitim Bakanlığı'na devrini öngörüyordu ama nedense diğer okulları "eğitici personel ve bütçeleriyle" birlikte Eğitim

İZÜ - İSMAİL KARA TÜRKİYE'DE DİNİ HAYAT ARŞİVİ

Bakanlığı'na devrederken, din eğitimi veren okul ve medreselerin sadece "bütçesini" devrediyordu. Garabet işte buradaydı. Dinî okullar eğitim sistemiyle 'birleştirilmiyor', düpedüz kapatılıyordu. Demek ki Şeriye ve Evkaf Bakanlığı'na bağlı okullar için 'tevhid' kelimesi kullanılması yanıltıcıydı. Onlar yok edilmişti

Niyazi Altunya'nın dikkatli analizini okumaya devam edersek (75 Yılda Eğitim, 1999, s. 216), kanun sadece din görevlisi yetişmesini öngörmekteydi, "yetiştirilmesini" değil. Diyeceksiniz ki ne fark var? Fark şu: Yetiştirilmesi demiş olsa, bu bir görev olarak bakanlığın omuzlarına yıkılacaktı. 'Yetişmesi' deyince talep olursa okullar açılacaktır anlamı çıkıyordu. Nitekim bir süre sonra talep gelmediği gerekçesiyle İmam Hatipler de kapatılacaktı. Zaten bunlar "ayrı mektepler"di. Yüksek din uzmanı yetiştirme görevi ise İlahiyat Fakültesi'ne bırakılmıştı. Ayrıca o tarihte din görevlileri memur sayılmamaktaydı.

İşte bu aşamada sözümona "tevhid" edilen okullarda dinle ilgili derslerin de peş peşe kaldırıldığını göreceğiz. 1924'te Kur'an-ı Kerim, din bilgisi ve ahlâk derslerine yayılmış olan Osmanlı'dan gelen din öğretimi, lise ve dengi okullardan kaldırılmıştı. Bu dersler ilkokul ve ortaokullarda Din Bilgisi dersine dönüştürülmüş şekilde 1930 yılına kadar devam etmiş, ilginçtir köy ilkokullarında 1939'a kadar isteğe bağlı olarak okutulmuştur.

Bu arada Diyanet İşleri Başkanlığı'nın elinde kala kala bir elin parmaklarından az Kur'an Kursu kalmış ve bugünkü hafızların çoğunun hocaları bu kurslarda ders vermiştir (en bilinen hocalardan biri, merhum Hasan Akkuş'tur).

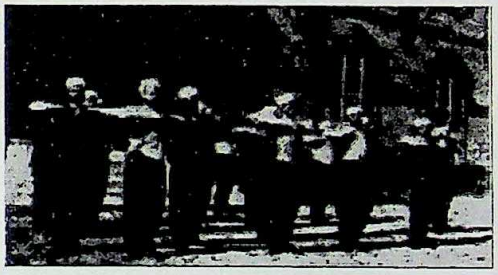
Peki dinî yayınlar ne durumdadır? Dinî yayınlar da yasaklar kapsamındadır. Matbuat Umum Müdürlüğü'nün 17 Mayıs 1934 tarihli yazısında "Biz her ne şekil ve surette olursa olsun, memleket dahilinde dini neşriyat yapılarak dini bir atmosfer yaratılmasına ve gençlik için dini bir zihniyet fideliği vücuda getirilmesine taraftar değiliz." denilmekteydi.

O da bir şey mi? Hacca gitmek bile yasaklanmıştı diyeyim de varın anlayın vaziyetin vahametini.

Evet, aradan 88 yıl geçti ve aynı Meclis, bu defa seçmeli olarak Kur'an-ı Kerim ve Efendimiz (sas) hazretlerinin hayatının okutulmasını öğrencinin önüne bir seçenek olarak koydu. Başbakan Erdoğan'ın dediği gibi korkmalarına gerek yok, kimseye tekme tokatla öğretilmeyecek. Ancak şunu belirtelim ki, 88 yıl önce de keşke bu seçenekten mahrum edilmeseydi çocuklar! Bilelim ki bu, demokrasimizin o günlerden bu günlere geçirdiği genleşmenin göstergesidir.

Aktaran: Mustafa Öcal (editör), Tanıkların Dilinden Cumhuriyet Dönemi Din Eğitimi ve Dini Hayat, I, İstanbul 2008, Ensar Neşriyat, s. 144.

88 yıl geçti ve aynı Meclis, bu defa seçmeli olarak Kur'an-ı Kerim ve Efendimiz (sas) hazretlerinin hayatlarının okutulmasını öğrencinin önüne bir seçenek olarak koydu. Başbakan Erdoğan'ın dediği gibi korkmalarına gerek yok, kimseye tekme tokatla öğretilmeyecek.

İZÜ - İSMAİL KARA TÜRKİYE'DE DİNİ HAYAT ARŞİVİ